

MÁTÉSZALKA VÁROS ÖNKORMÁNYZAT
Polgármesterétől
Mátészalka, Hősök tere 9.
Tel.: 44/501-358 Fax.: 501-360
E-mail: polgarmester@mateszalka.hu

Száma: 186-2/2022.

ELŐTERJESZTÉS
- a Képviselő-testülethez -

**a Szatmári Múzeum szakmai tevékenységét megalapozó dokumentumainak
jövőhagyásáról**

Tisztelt Képviselő-testület!

Mátészalka Város Önkormányzata 2013. január 1-jétől fenntartója a Szatmári Múzeumnak. A Múzeum Szervezeti és Működési Szabályzatát Mátészalka Város Képviselő-testülete Oktatási és Közművelődési Bizottsága hagyta jóvá 2013. január 28-ai ülésén, mely alapidokumentum jelenleg is hatályban van. A múzeumok szakmai tevékenységét megalapozó alapidokumentumok köre több ízben bővült a múzeum alapítása óta. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Kultv.) jelenleg hatályos 42. § (4) bekezdés b) pontja értelmében a **múzeum a fenntartó által jóváhagyott múzeumi küldetésnyilatkozattal, stratégiai tervvel, állományvédelmi tervvel, gyűjtemény gyarapítási és revíziós tervvel, továbbá múzeumi digitalizálási stratégiával rendelkezik, mely alapján szakmai tevékenységét folytatja.**

Ezen alapidokumentumok fogalmi meghatározását a Kultv. 1. számú melléklete tartalmazza az alábbiak szerint.

Múzeumi küldetésnyilatkozat: a múzeumok szakmai tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében a gyűjtemények, valamint a szakmai és tárgyi infrastruktúra alapján rögzíti a múzeum belső és külső adottságait, továbbá ennek alapján kijelöli a helyi társadalmi szerepvállalásának stratégiai céljait.

Stratégiai terv: A múzeumok stratégiai feladatait megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében – a múzeumi küldetésnyilatkozatban foglaltakhoz illeszkedve – elemzi a múzeum társadalmi és gazdasági környezetét, valamint három-éves időtávban meghatározza a gyűjteménygyarapítás és a kulturális javakhoz való hozzáférés terén elérni kívánt stratégiai célokat, rögzíti a stratégiai célokhöz kapcsolódó intézkedéseket és számszerűsítve is meghatározza az elérni kívánt célok tervezett célértékeit, valamint a megvalósítás személyi, tárgyi és költségvetési feltételrendszerét.

Állományvédelmi terv: A múzeumok állományvédelmi tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely – az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése és a kulturális javak állapotromlásának megelőzése érdekében – elemzi az intézmény kiállításainak és

raktárainak állományvédelmi helyzetét, valamint erre építve rögzíti a megfelelő műtárgykörnyezet biztosítására, a múzeumban őrzött kulturális javak jó állapotának fenntartására, továbbá a természetes állapotromlás megelőzésére és csökkentésére irányuló feladatokat és célokat.

Gyűjteménygyarapítási és revíziós terv: A múzeumok gyűjtemény gyarapítási tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében – a gyűjtőkörökhöz illeszkedve – bemutatja a múzeumi gyűjteményben őrzött kulturális javak jellegét, nyilvántartását és a hasznosítás céljait, valamint rögzíti a kulturális javak tervezett gyarapításának céljait és prioritásait, hosszú távú tárolásának feltételeit, a selejtezéssel és revízióval kapcsolatos feladatokat, továbbá a gyűjteménygyarapításra vonatkozó jogi és etikai elvárásokat.

Múzeumi digitalizálási stratégia: a múzeumok digitalizálási tevékenységét megalapozó írott dokumentum, amely az e törvényben meghatározott feladatok teljesítése érdekében rögzíti a múzeumokban őrzött kulturális javak digitalizálásának céljait és prioritásait, a digitalizálással létrehozott digitális adatvagyon hosszú távú tárolásának feltételeit, valamint a közzététel, a felhasználás és a hasznosítás szabályait, beleértve a köznevelési célú hasznosítást is.

Dr. Cservenyák László múzeumigazgató felülvizsgálta, aktualizálta a meglévő, valamint elkészítette az ezidáig hiányzó alapidokumentumokat és fenntartói jóváhagyás céljából a képviselő-testület számára megküldte, mely alapidokumentumok az előterjesztés mellékletét képezik.

Tisztelt Képviselő-testület!

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Mátészalka, 2022. július 13.

Dr. Hanusi Péter
polgármester

határozat-tervezet

**MÁTÉSZALKA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ - TESTÜLETÉNEK
.../2022. (.....)**

HATÁROZATA

**a Szatmári Múzeum szakmai tevékenységét megalapozó dokumentumainak
jóváhagyásáról**

A Képviselő-testület

A Szatmári Múzeum szakmai tevékenységét megalapozó

- Küldetésnyilatkozatot,
- Stratégiai tervet,
- Állományvédelmi stratégiát,
- Gyűjtemény gyarapítása, nyilvántartási, revíziós és selejtezési tervet és
- Digitalizálását stratégiát az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal

j ó v á h a g y j a.

Felelős: Dr. Cservenyák László múzeumigazgató

Mátészalka, 2022.

Dr. Hanusi Péter
polgármester

Dr. Takács Csaba
jegyző

Küldetésnyilatkozat

Az 1972-ben alapított Szatmári Múzeum a régió összegyűjtött szellemi és tárgyi örökségének legrangosabb központja, a régió egyetlen tudományos intézménye. Feladatának tekinti és egyben céljául tűzte ki, hogy megőrizze és megmentse Szatmár néprajzi értékeit, mely folyamatos és állandó részét képezi tevékenységének.

A múzeum Közép-Európában legnagyobb szekér-, kocsi- és hintógyűjteményét mondhatja magáénak. A közel 100 darabot számláló kiállítás gazdagon illusztrálja a népi teherhordás, a polgári és nemesi személyszállítás közlekedési eszközeit. Mindezeket a három részből álló körpanorámás szekérszínben tárjuk a látogatók elé. Ugyanitt láthatóak a szekérférfiak kismesterségei is: a kerékgyártóműhely és a kovácsműhely, valamint a szatmári nép gazdálkodását bemutató mezőgazdasági eszközök gyűjteménye is.

A múzeum épületében az időszakos kiállítások mellett állandó kiállítások is helyet kapnak, ilyenek többek között Gábor Marianne érdemes művész festőművésznő életmű kiállítása, Kertész Klára kerámiai, valamint Kútvölgyi Mihály fotóművész fotókiállítása.

A múzeum folyamatosan aktívan pályázik mind múzeumpedagógiai területen, mind pedig a megújulás jegyében. Multimédiás tárlatvezető rendszere innovatív, komplex élménycsomagot nyújt a látogató számára.

2021 nyarán a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozat keretein belül megnyitásra került a Szalkai Schwartz-ház, melyben 3 új tárlat, egy babakiállítás, villamosítás történeti kiállítás, illetve Tony Curtis emlékszoba került kialakításra.

A múzeum jövőbeli tervei között szerepel a további korszerűsítés valamint a tárlatok minél közönségbarátabbá és elérhetővé tétele. Fontos, hogy a helyi diákokat aktívan bevonjuk a múzeum életébe, kinevelve ezáltal a jövő múzeum látogató és szerető felnőtt társadalmát. Az újonnan megnyitásra kerülő Szalkai Schwartz -ház minél ismertebbé tétele, egyre bővülő látogatószám generálása szintén jövőbeli feladataink és céljaink egyik alappillére.

Mátészalka, 2021. augusztus 2.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Cserevnyák László".

Dr. Cserevnyák László
múzeumigazgató

STRATÉGIAI TERV

2021-2024

A 2012. évi a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXI. törvény módosításáról szóló CLII. törvény a múzeumok számára stratégiai terv készítését, illetve annak fenntartó általi elfogadását írja elő.

A stratégiai terv megalkotása nemcsak kötelezettség, hanem a múzeum és annak dolgozóinak is érdeke. Egyfajta iránymutatást adhat a jövőre nézve.

A múzeum vezetője meghatározza a múzeumi működés kereteit, a fejlesztések irányait, az ezekhez rendelt eszközöket, illetve eredményességi mutatókat határoz meg.

A munkatársak részt vesznek a terv elkészítésében és elfogadják, betartják annak pontjait. Számukra a stratégiai terv tájékoztató és viszonyítási pont a mindennapi munkájuk elvégzéséhez.

A döntéshozók meghatározott célokkal rendelkeznek az intézményt illetően, valamint az elérni kívánt célokhoz szükséges intézkedéseket is meghozzák.

A múzeum közvetlen környezetébe tartoznak és szerves részét alkotják a partner intézmények, akikkel folyamatos szoros együttműködést ápol. Ezek lehetnek iskolák, más múzeumok, szabadidős cégek, vendéglátóhelyek stb. A velük való együttműködés formáit szintén a stratégiai terv jelöli ki.

A közvetlen befolyásoló környezetben vannak a magánszemélyek, akik folyamatosan tájékozódni tudnak a múzeumi életről, a különböző rendezvényekről és kiállításokról.

Jelen stratégiai terv a Szatmári Múzeum 2021-2024. közötti időszakra tervezett iránymutatás. Segítségével terveink szerint a Szatmári Múzeum a jövőben is folyamatosan a régió szellemi életének egyik kulturális központja maradhat.

Az intézmény bemutatása

Az 1972-ben alapított Szatmári Múzeum jelenleg Mátészalka Város Önkormányzatának fenntartásában működik. A múzeum a térség összegyűjtött szellemi, tárgyi örökségének legrangosabb központjává vált, mára a Szatmár-kutatás központja. Kocsi, szekér és hintógyűjteménye Közép-Európában a legnagyobb. A kocsigyártás mellett gazdagon illusztrálja a kerékgyártó és a kovácsmesterséget, valamint a lábbeli készítés hagyományait is. A múzeumban időszakos kiállításaink mellett állandó kiállítások is megtekinthetők. Ilyen a város villamosításának története, a „Mátészalka, a fény városa” kiállítás, a kocsigyűjtemény, a taligák, kordék, szekérgyűjtemény. Bemutatjuk mindemellett a szamoskéri Soós Gusztáv kovácsmester műhelyét. Művészeti jellegű állandó kiállításaink Gábor Marianne Érdemes Művész festményei, valamint Kertész Klára keramikus művész munkáit mutatják be.

A múzeum épülete eredetileg Péchy László megyei főispán magánlakása volt, mely kb. 100 éves múltra tekint vissza. A múzeum Mátészalka legrégebbi utcáján, a Kossuth utcán található. Maga az intézmény 1974-ben alakult meg Dr. Farkas József vezetésével, majd 1992-től Dr. Cserevnyák László múzeumigazgató tölti be ezt a posztot.

Fejlesztési irány - Közművelődés

Egy múzeumi intézmény működésében létfontosságú a közművelődési tevékenység. Ez határozza meg a látogatóival való kapcsolatát, közönségének szimpátiáját az intézmény felé. A nyitottság elsődleges szempont ebben a tekintetben, hiszen a látogatók számára a szakmai és oktatási programok mellett igyekszünk szabadidős eseményeket is szervezni. A tudományos konferenciák, kiállítások és múzeumpedagógiai foglalkozásokon túl igyekszünk biztosítani a tájegység szellemi és művészeti értékeinek, hagyományainak ápolását és megismerését. Intézményünk sokszínűségét mutatja, hogy rendszeresen ad otthont a különféle szabadidős rendezvényeknek.

Évente kerül megrendezésre a Múzeumok Éjszakája országos programsorozat, amely rengeteg helyi és környékbeli látogatót tud bevonni. Mindemellett komplexitás jellemzi Mátészalka város turizmusával, hiszen évente rendszeres résztvevője a Fényes Napok városi rendezvénysorozatnak, ahol színes kiállításokkal, könnyűzenei koncertekkel és előadásokkal járul hozzá mind az intézmény, mind a város sikerességéhez.

A múzeum több éven át sikeresen vett részt az országos szervezésű Múzeumok Őszi Fesztiválja programsorozaton is, melynek keretében a helyi iskolák diákjai számos színes programon vehettek részt. A fő ünnepkör a Márton napi liba lakoma és az ezen ünnep köré sorolható népi hagyományok.

2021. nyarán egy új projekt és fejlesztés keretében megnyitásra került egy új kiállítótér, az ún. Szalkai Schwartz-ház a múzeum közvetlen szomszédságában. Az épületben kialakításra került a Tony Curtis emlékszoba, valamint helyet kapott a baba kiállítás és a villamosítás történeti kiállítás is, melyek interaktív módon, audiovizuális eszközökkel teszik elérhetővé a tartalmat az érdeklődő közönség számára. A múzeum számára fontos, hogy a mai modern technika világában tárlatait minél több multimédiás eszközzel tegye színesebbé.

Ez az új kiállítótér mind a múzeumpedagógia, mind pedig kulturális szinten nagy előrelépést jelentett a múzeum számára.

Fejlesztési irány - Tudományos munka

A Szatmári Múzeum Mátészalka város múzeuma, ebből fakadóan a szatmári táj kulturális és természeti örökségének ápolója is egyben. Az intézmény működése arra irányul, hogy ennek az örökségnek a szakszerű feltárása, gyűjtése, megőrzése, feldolgozása és közzététele biztosítva legyen a néprajz, a történelemtudomány, művészettörténet és egyéb tudományterületek terén. Ezek a fajta törekvések egyfelől a tudományos kutatók és oktatók igényeit szolgálják ki, másfelől növekvő tendenciát mutat az látogatók és ide érkező turisták tudományos érdeklődései is, amivel szélesebb körben tudnak terjedni a különféle kutatási eredmények a tájegységgel kapcsolatosan. Az intézmény nagy hangsúlyt fektet, hogy a kiállítóhelyek és azok tartalmi beilleszkedjenek mind a város, mind Szatmár turisztikai kínálatába. Ezen felül az oktatási intézményekkel szoros kapcsolatot ápolunk, munkánkkal segítjük az identitástudat formálását, továbbá a képesség- és a kompetenciafejlesztést is.

Megyei felsőoktatási intézményekkel havi szinten konzultálunk. A Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszéke rendszeres látogatója intézményünknek, amely során kutatómunkát biztosít a hallgatók számára, legyen az tudományos konferencia vagy nyári terepgyakorlat.

Ami a város turisztikai komplexitását illeti, a jövőben tervezzük bővíteni meglévő világítástörténeti kiállításunk anyagát, amely részét képezi a Mátészalka a Fény városa, Hollywood bölcsője projektnek, mint turisztikai attrakció és kiállítás. Ennek tükrében egy új

- Ehhez kapcsolódóan a hozzáférési szabályok kialakítása, a szerzői jogok kezelése
- A Life Long Learning (LLL) támogatása
- Oktatási intézmények digitális csatlakozása a múzeumi foglalkozásokhoz, előadásokhoz
- Komplex digitális gyűjteménykezelő rendszer kialakítása

Fejlesztési irány - Múzeumpedagógia

Múzeumunk gyűjteményeiből és kiállításaiából kiindulva közművelődési és múzeumpedagógiai tevékenységünk nagyon jelentős. Ezen tevékenységünk célja a minőségi oktatás és közvetítési tevékenység megfogalmazása a módszerek sokszínűségével. Célunk, hogy a múzeumi szolgáltatás minden réteg és korosztály számára elérhetőek és befogadhatóak legyenek.

Múzeumunk szoros együttműködési kapcsolatokat ápol a város oktatási intézményeivel. A városban megtalálható 5 általános iskolával, valamint az óvodákkal is állandó kapcsolatot ápolunk, a diákok állandó vendégei múzeumpedagógiai programjainknak, mint pl.: mézeskalács sütés, tojásfestés, kézműves foglalkozások. Ez az együttműködés évente kb. 2000 diák látogatását eredményezi, akik amellet, hogy jól szórakoznak, a múzeumi élmények hatására később visszajáró látogatókká válnak.

Jelenleg a középiskolás korosztállyal gyengébb a kapcsolat, ez hiányzik a múzeumpedagógiai programunk sikerességéhez. A hiányos együttműködés oka lehet a kamaszok nehéz elérése, a középiskolás pedagógusok leterheltsége is. Olyan módszert kell alkalmazni, mellyel motiválni tudjuk mind a két réteget a múzeumi időtöltésre, pl.: rendhagyó történelem óra a múzeumban, kiállításhoz köthető foglalkozás a tananyaghoz kapcsolódóan.

Pályázati forrásból kívánunk megvalósítani egy múzeumpedagógiai foglalkozássorozatot, „Kocsi szekér, kocsi szán” címmel. A sorozat témnapokat, havi szakköröket, versenyek és vetélkedőket tartalmaz, amelyben az általános iskolák alsó tagozatos tanulói, valamint óvodás korosztály érdekel. A programba több, mint 500 résztvevőt kívánunk bevonni, köztük hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulót is.

Intézményünk nagy hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségi szempontokra. Ugyanis nyilvános eseményeken, kommunikációnkban, viselkedésünkben nem közvetítettünk szegregációt, nem tanúsítottunk előítéleteket a csoportokra vonatkozóan. A foglalkozásokon

Jelenleg a középiskolás korosztállyal gyengébb a kapcsolat, ez hiányzik a múzeumpedagógiai programunk sikerességéhez. A hiányos együttműködés oka lehet a kamaszok nehéz elérése, a középiskolás pedagógusok leterheltsége is. Olyan módszert kell alkalmazni, mellyel motiválni tudjuk mind a két réteget a múzeumi időtöltésre, pl.: rendhagyó történelem óra a múzeumban, kiállításához köthető foglalkozás a tananyaghoz kapcsolódóan.

Pályázati forrásból kívánunk megvalósítani egy múzeumpedagógiai foglalkozássorozatot, „Kocsi szekér, kocsi szán” címmel. A sorozat témanapokat, havi szakköröket, versenyek és vetélkedőket tartalmaz, amelyben az általános iskolák alsó tagozatos tanulói, valamint óvodás korosztály érdekel. A programba több, mint 500 résztvevőt kívánunk bevonni, köztük hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulót is.

Intézményünk nagy hangsúlyt fektet az esélyegyenlőségi szempontokra. Ugyanis nyilvános eseményeken, kommunikációnkban, viselkedésünkben nem közvetítettünk szegregációt, nem tanúsítottunk előítéleteket a csoportokra vonatkozóan. A foglalkozásokon részt vevő csoportjaink vegyes összetételűek, a hátrányos helyzetű tanulókat nem szeparáltuk el társaiktól és a kiscsoportos foglalkozásokon már a csapatok kialakításánál figyelembe vesszük az esélyegyenlőséget. Mindemellett 1 fő esélyegyenlőségi munkatársat foglalkoztatunk, kinek feladatkörébe tartozik az esélyegyenlőségi szempontok betartása mind a foglalkozások szervezésénél és a foglalkozások során is. Segíti a hátrányos helyzetű tanulókat illetve figyelemmel kíséri a csoportok által tanúsított magatartást. A foglalkozások során elkészített oktató anyagok a hátrányos helyzetű tanulók egyenlő hozzáféréseire való tekintettel lettek kialakítva.

A másik feladatkör, amikre nagy hangsúlyt fektettünk a foglalkozások során, azok környezetvédelmi szempontok. A helyi együttműködő intézmények többsége városbeli és a múzeum közelében található, ezért a diákok gyalogosan közlekednek a foglalkozásokra, távolabbi iskola tekintetében igyekszünk egy buszfuvarral megoldani az oda-vissza utaztatásukat. Törekszünk az energiatakarékosság elvének betartására azáltal, hogy az egyes foglalkozások során fokozottan felhívjuk a diákok figyelmét, hogy kapcsolják le maguk után a lámpát a mosdóban illetve zárják el a vízcsapot. A foglalkoztató teremben energiatakarékos égőket használunk. A programok során keletkezett hulladékokat minimalizáljuk és a lehetőségekhez mérten újrahasznosítjuk. A foglalkozásokhoz szükséges nyomtatott anyagokat minimalizáljuk, fénymásolás esetén kétoldalas másolást alkalmazunk. Oktató anyagainkat elektromos formában juttatjuk el az intézményekhez.

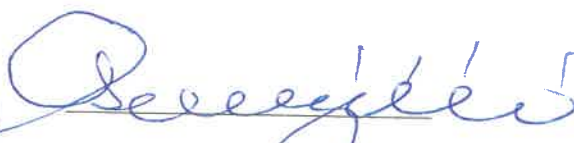
Fejlesztési irányok - Kommunikáció, közönségszolgálat

Az intézmény kommunikációja és közönségszolgálatja mindig is fontos volt és ez napjainkban a közösségi média világában rendkívül felerősödött. Éppen ezért nagy hangsúlyt fektetünk az online térben való jelenlétre, ezzel szélesebb kört kívánunk elérni. A honlapunk szerkesztése, valamint a facebook oldalon megjelenő tartalmak készítése feladatunk része. Naprakész információt adunk intézményünkről, várható rendezvényeinkről és egyéb aktualitásokról. Mindemellett képgalériával és helytörténeti ismeretanyaggal is szolgálunk, ezzel segítve az online térben való egyre nagyobb megjelenést a digitális tartalmak tekintetében.

Ugyanakkor jelen vagyunk a nyomtatott és digitális sajtóban is. Rendezvényeinkről és a múzeummal kapcsolatos eseményekről rendszeresen tudósít a helyi városi televízió, országos rádiók és a különféle internetes portálok, valamint nyomtatott sajtó formájában a Kelet-Magyarország megyei napilap is. Saját szerkesztésű plakátokon illetve online „post” bejegyzéseken kívánunk még nagyobb közönséget megszólítani és bevonni kiállításainkra, múzeumpedagógiai foglalkozásainkra és egyéb rendezvényeinkre, ezzel reprezentálva intézményünk aktivitását és sokoldalúságát.

Mátészalka, 2021. augusztus 2.

Dr. Cserevnyák László
múzeumigazgató

Állományvédelmi stratégia

A Szatmári Múzeum épülete folyamatos megújulás alatt áll, mely felújítás több lépcsőben zajlik. Az épület emeletes jellegéből adódóan a különböző helyiségek más-más szinten helyezkednek el. A földszinten található az egyik kiállítóterem, melyben időszakos kiállítások kapnak helyet. Található itt még egy mosdó illetve egy vendégszoba, oktató szoba is. Az emeleten kapott helyet a másik időszaki kiállításokat tartalmazó kiállítóterem, valamint 3 iroda, jegypénztár és az ún. Péchy szalon is. A raktárak a padlástéren találhatóak, az épület alatt pedig pince húzódik, mely 2 szakaszban lett felújítva.

A múzeum folyamatos, aktív résztvevője a különböző pályázatoknak, melyek az épület felújítását szolgálják. Ilyen volt például a Kubinyi Program is, melynek köszönhetően megújult a múzeum szekérszíne.

Az itt dolgozó kis létszámú állomány miatt restaurátort külsős, meghívással felkért szakember végzi, kinek munkáját a múzeumban dolgozó gyűjteménykezelő segíti.

A műtárgyak állapotának megőrzése alapvető feladat, mely restaurálással és megelőző műtárgyvédelemmel történik. A munkálatok finanszírozása elsősorban pályázatokkal lehetséges. Fő feladat a preventív állományvédelem.

Gyűjtemények

A gyűjtemények gondozása és a megelőző állományvédelem a műtárgyak sokfélesége és összetettsége okán igen nehéz. A múzeumban találhatóak néprajzi, történeti, képzőművészeti gyűjtemények egyaránt.

A műtárgyvédelem és a restaurálási tevékenység főbb szempontjai:

- a múzeum gyűjteményében található műtárgyak történeti és esztétikai értékének megőrzése különböző konzerválási technikák segítségével

- szakmai kommunikáció előre mozdítása: konferenciák, szimpózium, előadások szervezése és rendezése
- a múzeum műtárgyvédelmi szakembere folyamatosan kapcsolatot tart és tájékozódik hazai és nemzetközi szinten
- gyűjteménykezelési, állományvédelmi és dokumentálási stratégia kidolgozása a fenntarthatóság jegyében
- műtárgyak állapotának felmérése majd erről dokumentáció készítése
- raktárak fejlesztése
- közreműködés a műtárgykölcsönzések megszervezésében
- műtárgykörnyezet ellenőrzése (monitoring)

Környezeti és szervezeti elemzések - Külső feltételek, belső adottságok

Állandó kiállítóterek

Az épület állandó kiállítótereire jellemző, hogy száraz légterű, központi fűtéssel ellátott. A kiállításon bemutatott műtárgyállományunk anyagát tekintve vegyes, de közös jellemzőjük, a fokozott fény és hőtől való védelem mellett, hogy fontos az optimális páratartalom biztosítása is, mely 55-60 % között javasolt.

Páratartalom

A helységekben lévő optimális páratartalomnak köszönhetően a műtárgyak védelme jelenleg nem igényel külön párásító eszközt, ezért ezek beszerzésétől egyenlőre eltekintünk.

Légszennyezés

A múzeum épülete egy csendes utcán helyezkedik el, viszont közvetlen környezetében található forgalmas főút miatt (buszok, kamionok, személyautók) komoly szennyezettséget mutathatnak a múzeumi légtérben. Ennek okán a múzeum épületében kiállított ruhák, festmények, szöttesek stb. állapotmegőrzésének érdekében fokozottan oda kell figyelni a folyamatos szellőztetésre, a levegőcsere biztosítására.

Sajátos jellegű állandó kiállítóterünk az udvaron található szekérszín, mely U alakban veszi körül a múzeum udvarát. Az itt uralkodó időjárási viszonyok igencsak igénybe veszik a

kiállított szekereket és kocsikat, ezért ezek folyamatos karbantartása nagy odafigyelést igényel.

Hőmérséklet, fényvédelem

Az épület felújítási munkálatai közül még várat magára a nyílászárók cseréje, melyek jelenleg fából vannak. Az ablakokra fényvédelmi szempontból redőnyök lettek szerelve, valamint az emeleti kiállítóterem ablakait fa spaletta védi a nagy hőhatástól.

Időszaki kiállítóter

A múzeum kényes terei az időszaki kiállítótermek, ahol egy-egy kiállítási anyag huzamosabb időt is eltölthet. Rizikófaktor, hogy ezek az anyagok sok esetben nem a múzeum tulajdonát képezik, éppen ezért még fokozottabban oda kell figyelni az állományvédelemre. A kiállítóterek nagy gyengesége a már korábban említett fa nyílászárók korszerűtlensége, melyek nem szigetelnek 100 %-ban.

Tárlók

A tárlókban elhelyezett műtárgyak számára anyaguknak megfelelően kell stabil belső mini klímát kialakítani. Az állandó kiállításoknál nem, viszont az időszaki kiállítások alkalmával alkalmazzuk ezeket a tárlókat, amennyiben a kiállítás anyag ezt indokolja. A tárlók mozgatása, beállítása igen nehéz, szakértelmet és odafigyelést igényel. Fontos a rögzítése, hogy elkerüljük az esetleges baleseteket illetve a kiállított anyagok sérülését.

A tárlókban elhelyezett anyagok általában a kiállítás tematikája alapján vannak elrendezve, mely azt is eredményezi, hogy nem mindig azonos igényű tárgyak kerülnek egy tárlóba. Ezért fontos a megfelelő páratartalom kialakítása, amely egyik tárgy rongálódását sem eredményezi. Fényvédelem szempontjából a tárlókra javasolt lenne a fényvédő fóliák alkalmazása, melyek a jövő feladatát képezik.

Raktárakban lévő műtárgyak

A múzeumban a padlástérben kapott helyet egy kutatószoba, egy irattár, egy képzőművészeti raktár valamint egy néprajzi raktár is. Ezenkívül a pince helyiségben szekéralkatrészek, fa anyagok kerültek elhelyezésre.

A múzeum egyik irodájában került elhelyezésre a könyvtár, az adattár. ez gazdaságos megoldás, valamint az épület állandó fűtöttsége miatt a nedvesség kizárható. A könyvtár és adattár itteni tárolása rendkívül praktikus a szakemberek számára, hiszen könnyen hozzáférhető egy-egy kutatott munka alkalmával.

Padlás-raktár

Az épület tetőterében kialakított raktáron őrzött anyag összetétele igen vegyes, ennek eredményeképpen sok veszélyt is magában rejt. Előnye, hogy egy külső raktárhoz viszonyítva közel van és hozzáférhető. Hátránya: alacsony terhelhetőség, nehéz anyagmozgatás, nyáron nagy meleg, télen viszont igen hideg, fa fődém miatti tűzveszélyesség, sokféle műtárgyanyag. Itt őrzött anyagok összetétele: fa, fém, kerámia, textil, papír, olaj-vászon festmény, installációs anyagok és kiadványok.

Raktári rend:

Salgópolcos elhelyezés, szabad raktári rend alkalmazása. Fóliával letakart polcrendszerek.

Műszaki adatok:

Tűzvédelemmel felszerelt. Műszakilag folyamatosan ellenőrzött. Menekülési útvonallal ellátott. Hidegfényű lámpák alkalmazása. Ablakok illetve kis szellőztető nyílások. Hátrány: fűtési rendszer hiánya, páratartalom.

Iroda:

Itt őrzött könyvtár és adattári állomány, melyek egy polcrendszeres könyvespolcon kapnak helyet.

Műszaki adatok:

fa polcok és szekrény

Raktári rend:

A polcokon betűvel és számokkal ellátott rendszer, témakörök szerinti besorolással. A múzeum külső raktárral nem rendelkezik.

Fejlesztési irányok

Személyi fejlesztés

Személyi fejlesztés terén igény lenne 1 fő restaurátorra, így nem kellene ezt külső forrásból megoldani. Ez jelentősen kisebb kiadást jelenteni a múzeum számára egy-egy kiállítás alkalmával, valamint jelentősen javulna a preventív állományvédelem szintje is.

Kiállítási műtárgyak védelme

Kiemelendő feladat ebben a témában az épület és a kiállítóterek folyamatosan megújítása, a nyílászárók cseréje, az épület korszerűsítése.

Az állandó kiállítóterek esetében fontos lenne a fűtés korszerűsítés, UV fóliák alkalmazása az ablakokra, mikroklíma kialakítása esetlegesen a tárlókban ProSorb kazetták segítségével.

Raktárban lévő műtárgyak fejlesztése

Raktárfejlesztés

Az intézmény célja, hogy a gyűjtemények raktározását korszerű, optimális méretű raktárban oldja meg. Ebben a munkában komoly előrelépést jelenteni egy plusz külső raktár beszerzése. Egy külső raktárnak köszönhetően igen nagy mértékben tehermentesíthető lenne a múzeum padlásteréje.

A könyvtári és adattári állomány folyamatos bővülése is egyre nagyobb gondot okoz, hiszen az erre a célra kialakított polcrendszeres tárolás egyre nagyobb helyet foglal és ennek a helynek a megléte sajnos véges. Fontos lenne egy plusz helység bevezetése, mely kizárólag csak erre a célra lenne alkalmas.

A műtárgyak preventív védelme a restaurátor illetve a gyűjteménykezelő egyik legfontosabb feladata. Fő cél a lehető legoptimálisabb műtárgykörnyezet kialakítása. A stratégiai tervezés elsősorban a raktározási és kiállítási körülmények, az általános műtárgykörnyezet javítását célozza.

A raktárakban lévő műtárgyak megelőző műtárgyvédelmének általános feladatai:

- rendszeres hőmérséklet és páratartalom ellenőrzés és szabályozás
- fényvédelem

- porvédelem
- kártevők elleni védelem
- tárolás, szállítás
- terepről valamint gyűjtés után bekerült tárgyak átmeneti tárolása (ezek kizárólag tisztítás és fertőtlenítés után kerülhetnek be a gyűjteményi raktárba)

A stratégia végrehajtásának időszakában műtárgyvédelmi eszköz-és raktári infrastruktúra fejlesztésre van szükség a gyűjtemények hosszú távú megőrzése érdekében. A megelőző állományvédelem szempontjából fontos lenne a fertőzékenységű műtárgyak elkülönítése és fertőtlenítése. Nagy szükség lenne egy nagyobb méretű, állandó, csak előraktározás és megfigyelés céljára szolgáló raktárhelysége a múzeumon belül, ahol a helyi fertőtlenítéseket is el tudjuk végezni.

Egyéb megelőző intézkedések

Kártevő-mentesítés

Ezen a területen is a megelőzésre törekszünk. A kártevők megjelenését csapdák kihelyezésével monitorozzuk. Időszakonként vegyszeres irtásra is szükség lehet. Ezt minden esetben szakember vezetésével, környezetvédelmi és műtárgyvédelmi előírások betartásával végezzük el.

Kötelező mérések

Időszaki méréseket alkalmazunk, melyek eredményeit kielemezzük. Tapasztalataink alapján nagy szükség lenne légtisztító berendezésekre, párasító illetve pára elszívó berendezésekre. A fényvédelemhez szükséges fóliák beszerzése is elengedhetetlen lenne.

A fotógyűjtemény terén nagy előrelépés lenne, ha fotóanyagunk átcsomagolását véghez tudnánk vinni, illetve ezen eljárást savmentes dobozokba való behelyezéssel egészíthetnénk ki. A digitalizáció folyamatos.

Kiemelt rövidtávú feladatok:

- a zsúfolttá vált padlás raktár tartalmának átköltöztetése egy külső raktárba

- padlásraktár tehermentesítése
- fotógyűjtemény folyamatos digitalizálása, csomagolása
- nyílászáró csere
- légtisztító berendezések beszerzése
- könyvtár és adattár számára nagy, önálló helység

A múzeumokban őrzött tárgyak a jövőnk zálogai. A megőrzésük a mi feladatunk.

Mátészalka, 2020. augusztus 2.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Cserevnyák László".

Dr. Cserevnyák László
múzeumigazgató

Gyűjtemény gyarapítása, nyilvántartási, revíziós és selejtezési terv

A Szatmári Múzeum szakmai besorolását tekintve területi múzeum.

Gyűjtőköre: néprajz, képzőművészet, történettudomány

Gyűjtőterülete: csonka Szatmár vármegye 84 települése: Mátészalka, Fábiánháza, Fülöpösdaróc, Géberjén, Győrtelek, Hodász, Jármí, Kántorjánosi, Kocsord, Mérc, Nagydobos, Nagyecsed, Nyírcsaholy, Nyírkáta, Nyírmeggyes, Nyírparasznya, Ópályi, Ökörítőfülpös, Papos, Rápolc, Szamoskér, Szamosszeg, Tiborszállás, Vállaj, Botpalád, Cégénydányád, Csaholc, Császló, Csegöld, Darnó, Fehérgyarmat, Fülesd, Gacsály, Garbolc, Gyügye, Hermánszeg, Jánkmajtis, Kérsemjén, Kisar, Kishódos, Kisnamény, Kispalád, Kisszekeres, Kölcse, Kömörő, Magosliget, Mánd, Méhteleg, Milota, Nábrád, Nagyar, Nagyhódos, Nagyszekeres, Nemesborzova, Olcsvaapáti, Panyola, Penyige, Rozsály, Sonkád, Szamossályi, Szamosújlak, Szatmárcseke, Tiszabecs, Tiszacsécse, Tiszakóród, Tisztaberek, Tunyogmatolcs, Túrístvándi, Túrricse, Uszka, Vámosoroszi, Zajta, Zsarolyán, Csenger, Csengersima, Csengerújfalú, Komlódtótfalu, Pátyod, Porcsalma, Szamosangyalos, Szamosbecs, Szamostatárfalva, Tyukod, Ura.

Gyűjteménygyarapítás

A múzeum egyik kiemelt és elsődleges feladata a gyűjtés és gyűjteménygyarapítás.

A gyűjtés egy olyan örök feladat, melyet folyamatosan végezni kell. Ez a szakmai munka alapja.

Rendkívül fontos azonban, hogy a régmúlt korok tárgyi bizonyítékai mellett a jelenkor értékeit is gyűjtsük és kutassuk, hiszen azok is hozzájárulnak a régió szellemi javaihoz.

A gyűjtés és kutatás mind néprajzi, mind képzőművészeti, mind pedig történelmi téren is végzendő. Kiemelten fontos a családi és magánarchívumokban lévő anyagok felkutatása és esetleges begyűjtése, mert ezek tárolása, rendszerezése sok esetben szakmai hozzáértést igényel, melyre legalkalmasabb intézmény a múzeum. Múzeumunk rendelkezik fotó, audiovizuális adattárral is.

Költségvetési szempontból fontos, hogy gyűjtési célra elkülönített összeg álljon az intézmény rendelkezésére, de napjainkban a leginkább alkalmazott gyűjtemény gyarapítási mód az ajándékozás.

A múzeum nemcsak tudományos intézmény vagy szellemi központ, hanem egy közösségkövácsló hely is. Kiemelten fontos feladatnak tekintjük, hogy a közösség legteljesebb kiszolgálása érdekében könyvtárunk állománya folyamatosan bővüljön. Folyamatos kapcsolattartásban és együttműködésben vagyunk az ország több kisebb és nagyobb múzeumával is, melynek köszönhetően kiadványok cseréjét és ajándékozását is biztosíthatjuk.

Nyilvántartás

A Szatmári Múzeum kezelésében, őrzésében birtokában lévő kulturális javakat a 20/2002. (X.4.) NKÖM rendelet alapján tartja nyilván.

A nyilvántartás célja az őrzött kulturális javak számbavétele, a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények, illetve a rájuk vonatkozó, később is folyamatosan bővülő, változó ismeretek rögzítése, a vagyon-és tulajdonvédelem, valamint a kulturális javak további kutatói és közművelődési felhasználásának elősegítése.

Az intézmény a múzeumi szakanyag nyilvántartása során a hagyományos nyilvántartási formákra vonatkozó szabályokat alkalmazza. A nyilvántartáshoz szükséges adatokat az erre a célra rendelt nyilvántartó könyvekbe (leltárkönyvekbe) vezeti be.

A Szatmári Múzeumban a következő típusú nyilvántartó könyveket vezetjük:

- Könyvtári leltárkönyv
- Adattári leltárkönyv
- Néprajzi szakleltárkönyv
- Történeti tárgyi és dokumentumanyag szakleltárkönyv
- Képzőművészeti leltárkönyv

Egyéb nyilvántartások:

- Gyarapodási napló
- Fotóanyag
- Hanganyag

A leltárkönyvek vezetése átláthatóan, szabályszerűen történik. Ezek hitelesítve vannak. A szakleltárkönyvek minden év végén lezárásra kerülnek, melyeket a múzeumigazgató aláírásával és az aktuális dátummal hitelesít. A fent felsorolt leltárkönyvek vezetését szakalkalmazottak végzik a múzeum igazgató felügyelete mellett.

Revízió

51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet szerint „A revízió célja a vagyon-és tulajdonvédelem, a kulturális javak hitelességének folyamatos fenntartása, és a tudományos meghatározásuk során feltárt eredmények átvezetése az intézmény által vezetett nyilvántartásban. A revízió során az intézmény gondoskodik a nemzeti vagyongazdálkodás feladatának a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény szerint megvalósulásáról.”

Az intézmény revíziót folytat le gyűjteményenként hét évente, a letéti rendelet alapján letétként megőrzésre átvett kulturális javak esetén a letétbe vételtől számított három évente, a gyűjteményért felelős muzeológus vagy gyűjteménykezelő személyében bekövetkezett változás esetén a gyűjteményre, vagy eseti jelleggel, a gyűjteményre vagy egyes kulturális javakra kiterjedően, az intézményvezető, a fenntartó, vagy a kulturális javak tulajdonosa vagy tulajdonosi joggyakorlója kezdeményezésére.

A revíziót a gyűjteményért felelős muzeológus egy gyűjtemény-és raktárkezelővel, egy felsőfokú végzettségű restaurátorral vagy a gyűjtemény szakágának megfelelő, további egy muzeológussal együttesen végzi.

A Szatmári Múzeum a dolgozók kis létszáma miatt a revíziót külsős, meghívott szakember segítségével tudja a vonatkozó rendelet előírásainak megfelelően elvégezni.

A múzeum tárlatának nagy része a kiállítóterek mellett a raktárak polcain található. A nagy mennyiségű anyagok elhelyezése, rendszerezése, karbantartása a muzeológusok és múzeumi dolgozók mindennapi munkájának része. Nagyon fontos a raktárakban való eligazodás, a raktárak tartalmának pontos ismerete. A múzeumi gyűjtemények megóvása érdekében elengedhetetlen a raktárak megfelelő tisztán tartása, karban tartása, illetve az itt elhelyezett kulturális javak rendszeres ellenőrzése, állapotfelmérése.

A muzeológiai munka ügyrendjéről szóló szabályzat 2.6.1. szerint „A gyűjteményraktárakat világos, de a közvetlen napsugárzástól védett, jól szellőztethető, száraz, férgectől és rágcsálóktól, gombafertőzésektől mentes, a tűzvédelmi és a biztonsági követelményeket maradéktalanul kielégítő helyiségben kell elhelyezni.” Ezen előírás betartása és a feltételek maradéktalan megteremtése a Szatmári Múzeum elsődleges feladatai között szerepel.

A Szatmári Múzeum gyűjteményében számos textilféle található, melyek moly és rágcsálók elleni védelme egy kiemelten fontos feladat. A fatárgyak esetében fokozott figyelmet kíván a gombafertőzések illetve a szuvasodás elkerülése. Az itt található kerámiák esetében pedig a fizikai behatások, ütés, ejtés, törés elleni védelem a legfontosabb. Rendkívül fontos minden tárgy esetében a helyiségben lévő páratartalom, a megfelelő szellőzés biztosítása. Mindezek mellett elengedhetetlen a raktárak tűzvédelmi és biztonsági kritériumainak betartása.

A gyűjtemények revíziója megkerülhetetlen a XXI. századi múzeumok egyik fő munkaterületének számító digitalizálása során: az egyes tárgyak, dokumentumok előkészítése fényképezésre, szkennelésre megköveteli annak azonosítását, leltárkönyv szerinti állapotellenőrzését, tisztítását, majd a fotózás, szkennelés végeztével annak elhelyezését a raktárban, ügyelve a tárolás megfelelő körülményeire a műtárgyvédelmi szempontokat is figyelembe véve. Ehhez a digitalizálásért felelős múzeumi dolgozó egyeztet a gyűjteményért felelős muzeológussal.

Selejtezés

51/2015. (XI. 13.) EMMI rendelet szerint „*Az intézmény alapleltárában szereplő azon kulturális javakat, amelyek*

a, állagukat tekintve oly mértékben megrongálódtak, hogy restaurálás útján sem menthetőek meg,

b, az egészséget veszélyeztetik, vagy

c, állományvédelmi szempontból súlyosan veszélyeztetnek más kulturális javakat selejtezése eljárás lefolytatása után, megsemmisítéssel kell eltávolítani.

Az I. bekezdésben foglaltak fennállása esetén sem selejtezhetőek:

a, azok a kulturális javak, amelyek tudománytörténeti jelentőséggel bírnak,

b, a természettudományi gyűjtemények típuspéldányai, valamint

c, a letéti megőrzésre átvett kulturális javak. „

A múzeum a revízió során elkülönített selejtezendő tárgyak selejtezését a rendelet által meghatározott módon végzi el.

Felelős: múzeumigazgató, szakmuzeológus

Mátészalka, 2021. augusztus 2.

Dr. Cseryenyák László
múzeumigazgató

S Z A T M Á R I M Ű Z E U M

2022 JAN 05

SZATMÁRI MÚZEUM

4700 Mátészalka, Kossuth u. 5. sz.

Telefon/Fax: (44) 502-646

e-mail: info@szatmarimuzeum.hu

Jegzői
 Jurek
 Pótol

A Szatmári Múzeum digitalizálási stratégiája

A tanulási, informálódási szokások gyökeres megváltozásával a tudásközvetítés megkerülhetetlen feltétele, hogy rendelkezünk-e megfelelő mennyiségű és minőségű digitálisan elérhető tartalommal, és arra épített szolgáltatásokkal.

A közgyűjteményi, kulturális örökségi tartalmakra épített ismeretközlés nem korlátozódik csupán az oktatásra, hanem a kreatív ipar területein is jelentős forrást jelenthet.

A digitális tartalmakra épülő új technológiák alkalmazásával a kulturális turizmus, az idegenforgalom területén jelentős értéknövelt szolgáltatásokat lehet létrehozni, és ezáltal forgalom-, és bevétel-növekedést generálni, szélesebb körben ismertté téve hazánk kulturális értékeit.

A digitális kulturális örökség hosszú távú megőrzése kiemelt kötelesség a múzeumok számára.

Az analóg formában őrzött kulturális nemzeti vagyoni digitális reprodukciója alapvető érdek, ennek az adattömegnek a megőrzése, megfelelő transzformációja a legkorszerűbb technológiákkal kötelesség.

A digitális megőrzés és technológiai feltételeinek biztosítása állami feladat.

A közgyűjtemények a digitális tudásalapú társadalom legfontosabb tartalomszolgáltatói. A muzeális intézmények gyűjteményeiben őrzött és bemutatott kulturális örökséget digitális formában hozzáférhetővé kell tenni a társadalom minél szélesebb rétegei számára.

A magyar társadalom egészének érdeke, hogy tagjai közül minél többen hozzáférjenek a digitális tartalmakhoz, használják tudásuk gyarapítására, az információs sztrádán áramló adatok és információk ellenőrzéséhez.

A Szatmári Múzeum aktív szereplője kíván lenni a Digitális Jólét Program és a Digitális Oktatási Stratégia megvalósításában.

Ennek megfelelően határoztuk meg a digitalizálási stratégiánk céljait, az eszközszükségletet és a hosszú távú tárolás feltételeit és a digitalizálandó tartalmak körét.

Stratégiai környezet

Európai stratégiák:

- Az Európai Bizottság ajánlása (2011. október 27.)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2013/37/EU irányelve (2013. június 26.)
- Az Európai Unió Nyílt Adat Stratégiája
-

Lundi Alapelvek:

Az Európai Unió tagállamainak képviselői és szakértői 2001-ben megalkották a Lundi alapelveket, amelyek megalapozták az európai kulturális örökség digitalizálásának irányait. Megállapították, hogy „Európa kulturális és tudományos tudáskincset hordozó forrásai egyfajta sajátos közvagyonot képeznek, belőlük áll össze sokszínű társadalmaink kollektív és egyre gyarapodó emlékezete, amely egyben szilárd alapul is szolgál a digitális tartalomipar fejlődéséhez”.

Az alapelvek fő megállapításai a digitalizált kulturális örökségről:

- hozzáférhetőség és fenntarthatóság,
- a kulturális sokszínűség, az oktatás támogatása.

Pármai Charta

Az Olasz Kulturális Minisztérium irányításával 2002-ben hozták létre hét tagállam közreműködésével a MINERVA Projektet, amelybe 2004-ben bevonták az akkor újonnan csatlakozó tagállamokat is. A projektben a kulturális minisztériumok és intézmények közösen vettek részt. A cél egy európai adatbázis létrehozásának előkészítése volt, amelyben az európai kulturális örökség dokumentumai közösen kereshetőek.

A megújult MINERVA-program első stratégiai megbeszélésén (2004. február 10.) tíz pontban fogalmazták meg a digitalizálással kapcsolatos fő feladatokat:

- Az új technológiák intelligens felhasználása
- Hozzáférhetőség
- Minőség
- A szellemi tulajdonjog és a személyes adatok védelme
- Közös működtetés (interoperabilitás) és szabványok
- Nyilvántartások és többnyelvűség
- Benchmarking
- Országos, európai és nemzetközi együttműködés
- Bővítés (együttműködés)
- A jövő közös építése

Európai Digitális Menetrend

Az Európai Digitális Menetrend az információs és kommunikációs technológiákban (IKT) rejlő lehetőségek hatékonyabb kiaknázását javasolja az innováció, a gazdasági növekedés és a haladás előmozdítása érdekében. Egyik kulcsterülete Európa kulturális emlékeinek digitalizálása és megőrzése. Az Európai Digitális Menetrendben megfogalmazott uniós elvárások mentén alakult ki Magyarország 2014-2020-as stratégiája, a Nemzeti Infokommunikációs Stratégiája.

A Bizottság ajánlása (2011. 10. 27.) a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről (2011/711/EU)

A kulturális tartalmak digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről az Európai Bizottság először 2006-ban fogalmazott meg ajánlásokat. A Bölcsék Tanácsának javaslatai, az Europeana létrejötte és kezdeti sikerei, valamint a gazdasági, társadalmi környezet változásai (a kreatív ipar jelentőségének növekedése, az információtechnológia fejlődése, a szerzői jogi problémák mibenlétének kikristályosodása) miatt 2011. 10. 27.-én ennek aktualizálására került sor. Az ajánlás a digitalizálás szervezési és finanszírozási kérdéseivel, a köztulajdonban lévő és szerzői jogvédelem alatt álló tartalmak digitalizálásával és online hozzáférhetőségével, az Europeanával, valamint a digitális megőrzés kérdéseivel foglalkozik stratégiai szinten. Az Európai Bizottság két évente kér országjelentést az egyes tagállamoktól, amelyben az ajánlás adaptálásának eredményeiről kell beszámolni.

Magyar stratégiák

Nemzeti infokommunikációs Stratégia (2014-2020)

Egy jól működő digitális infrastruktúra létrehozása érdekében három fő pillérrel illeszkedik a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiába a 2014 és 2020 közötti időszakra meghirdetett Nemzeti Infokommunikációs Stratégia.

A digitális állam olyan elektronikus szolgáltatásokat biztosít a társadalom számára, amellyel tagjainak életminősége javul.

A digitális kompetenciák fejlesztésében meghatározó szerepet kapnak a közgyűjtemények, azon belül a múzeumok és könyvtárak. A lakosság digitális kompetenciájának növelése úgy valósulhat meg, ha csökken a digitális írástudatlanság és a digitális megosztottság mértéke. Ebben a múzeumoknak is jelentős szerepe lehet.

Digitális Jólét Program 2.0

2015 őszén lezárult az Internetkon, azaz az internetről és a digitális fejlesztésről szóló nemzeti konzultáció, ennek eredményeként jött létre a Digitális Jólét Program.

Előkészítésének alapvető kérdései a mobil és vezetékes hálózatok fejlettségére, a digitális tartalmak hozzáférhetőségére vonatkoznak. A Digitális Jólét Program célja a technológiai fejlődéshez való felzárkózás után a digitalizáció társadalmi és gazdasági hatásainak optimalizálása, kiaknázása. Ennek a célnak a megvalósítási folyamatában a közgyűjtemények mint alapvető, meghatározó és megbízható tartalomszolgáltatók szerepelnek. A program akkor ér el eredményt, ha megvalósul a felhasználó számára megfelelő tartalomnak a megfelelő időben az adott, érdeklődő felhasználó számára való biztosítása.

A kormány 2017. 07. 19-én a 1456/2017-es kormányrendeletben határozott a Digitális Jólét Program kibővítéséről, annak 2.0-s verziójáról. A digitális infrastruktúrának az állampolgárok számára történő biztosítása érdekében támogatja többek között a Szupergyors Internet Program keretében megvalósuló fejlesztéseket, az 5G hálózati lefedettség érdekében megvalósuló mobil- és alkalmazásfejlesztéseket.

A digitális kompetencia mérésére egységes rendszer kidolgozását írja elő, valamint a kompetenciafejlesztésben Digitális Jólét Szoftver Alapcsomagot és Digitális Jólét Klub program kidolgozását rendeli el.

Okos Város és Okos Térség mintaprojekttel erősíteni szeretnék a helyi, közösségi digitális együttműködést azért, hogy a digitalizáció összetartó erőként jelenjen meg a közösség életében.

A Digitális Jólét Program 2.0-nak sarkalatos pontja, hogy a digitalizáció következtében létrejövő társadalmi és élettani hatásokat kontrollálják, valamint a Digitális Jólét Programban való részvétel a határon túl élő magyar közösségek számára is lehetséges legyen.

Digitális Oktatási Stratégia

A magyarországi Digitális Oktatási Stratégia átfogja az oktatásnak a köznevelésre, szakképzésre, felsőoktatásra és felnőttképzésre vonatkozó szegmenseit. Célja az információkezelés képességének elsajátítása.

A közgyűjtemények csak akkor válhatnak valódi, versenyképes tartalomszolgáltatókká, ha korszerű, innovatív és rendszeresen, gyakran frissülő tartalmakat állítanak elő. A közgyűjtemények munkája összefonódik a digitális oktatással, ugyanis a közgyűjtemények rendelkeznek megfelelő humán- és infrastrukturális feltételekkel. Aktív szerepet vállalhatnak új típusú tan- és oktatási segédletek kialakításával, létrehozva egy minőségi digitális kulturális környezetet.

Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia

A Digitális Nemzet Fejlesztési Program részeként 2017. 06. 28-án, a Kormány által elfogadott 1404/2017-es kormányhatározattal a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia azzal a céllal jött létre, hogy a társadalom minél szélesebb köre számára biztosítsa az akadálytalan hozzáférést az elektronikus tartalmakhoz.

A digitális, elektronikus tartalmak létrejöttét indokoló, alapvető állományvédelmi szemponton túl egy más, a felhasználók felé irányuló, azok igényeinek elektronikus úton való maximális kielégítését szolgálja. Lehetővé teszi a magyar nemzeti örökség terjesztését, az állampolgárok digitális kompetenciáinak fejlődését.

A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia első szakasza 2020-ig tart. A cél az, hogy az összes digitalizálandó dokumentum 50 %-a digitalizálva legyen, és ezeket a tartalmakat egy közös felületen el lehessen érni. Ezzel párhuzamosan a digitális tananyagok száma 40 %-al emelkedjen.

A könnyebb hozzáférés biztosításával és a digitális kompetenciák fejlesztésével növekedni fog a közgyűjteményi digitalizált tartalmakat kereső felhasználók száma is.

A második szakasz 2020-tól 2025-ig tart. 2025-ig az audiovizuális archívumok teljes körű tartalomszolgáltatással kell hogy rendelkezzenek, és létre kell jönnie egy folyamatosan működő és visszakereshető internetes archiválási szolgáltatásnak a Kárpát-medence egész területén.

A digitalizálás jogszabályi környezete

Erősségek

Analóg gyűjtemény kulturális értéke

A Szatmári Múzeumban található digitalizálandó dokumentumok a magyar kulturális örökség fontos dokumentumai. A gyűjteményünk alapvető forrása a különböző szintű, formális és nem formális oktatási/tanulási tevékenységnek.

Gyengeségek

A digitalizáló és feldolgozó kapacitásokat a tároló- és a szolgáltatórendszerek elavultsága miatt az elmúlt években nem lehetett egységes rendszerként működtetni. Egyértelművé vált, hogy a digitalizálás, a digitális gyűjteményfejlesztés, feldolgozás, tárolás, hosszú távú megőrzés és szolgáltatás komplex, egymásra épülő folyamatok rendszere, amelyben bármely részfolyamat gyengesége az egész rendszer működését és célját veszélyezteti.

Erőforráshiány

Az elmúlt években több szempontból sem volt elegendő erőforrás a feladatok elvégzésére. Egyrészt nem álltak rendelkezésre megfelelő informatikai eszközök, másrészt hiányzott a személyi erőforrás is. Az új és egyre szaporodó feladatokat nem lehetett megoldani az erőforrások átcsoportosításával.

Tapasztalat hiánya

Mivel a fenti okok miatt kevés való digitalizálás történt, ezért hiányzik a munkatársak tapasztalata, amin majd képzésekkel lehet segíteni.

Lehetőségek

Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia

A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia lehetőséget teremt a prioritások meghatározásában, a múzeumi digitalizálás és az oktatás kapcsolatának megteremtésére. Szükséges nagyobb felhasználói élményt nyújtó tematikus, az oktatási igényeknek megfelelő környezet kialakítása.

Az internethasználat bővülése

Az internethasználat hazai és világméretű bővülése lehetőséget, egyszersmind új kihívásokat is jelent, mivel új igények és új versenytársak jelennek meg.

Digitális kompetenciák fejlődése

A „digitális benszülöttek” számának növekedése a digitális kompetenciák természetes növekedését jelenti, de egyúttal magasabb szintű, összetettebb használati igényeket is.

Veszélyek

Informatikai erőforrások

A „digitális korszak” alapja a digitális kódolású információk értelmezésére képes eszközpark megléte és folyamatos fejlesztése. Önmagában a szintentartás sem elégséges, hanem a társadalmi igényekhez igazodó folyamatos fejlesztés szükséges.

Humán erőforrások

A társadalmi elvárásoknak megfelelő komplex adatkezelő és szolgáltató rendszerek egyre több és kifinomultabb adat rögzítését követelik meg. Az adatrögzítés jelentős számú, különböző kompetenciákkal rendelkező humán erőforrás bevonását igényli. Ezek elmaradása, akár mennyiségi, akár minőségi tekintetben veszélyezteti a modern múzeum működését. A technológiai változások nyomán követése és a módszertani anyagok folyamatos karbantartása munkaigényes és csak jól képzett szakemberekkel valósítható meg.

Elavulás

A digitalizálási technológia fejlődésével a módszertani anyagok viszonylag gyors elavulásával kell számolnunk.

Vízió

A Szatmári Múzeum digitalizálási tevékenysége meg kell hogy feleljen a múzeum küldetésének, a magasabb szintű stratégiai céloknak és a társadalmi, valamint szakmai elvárásoknak. Ezeknek megfelelően ki kell építeni egy olyan digitalizálási kapacitást, amellyel a Szatmári Múzeum képes mennyiségben és minőségben előállítani az elvárásoknak megfelelő digitális másolatokat.

A mennyiség mellett biztosítani kell, hogy a digitális másolatok megfelelő minőségűek legyenek. Ez csak fejlett, a minőségi és mennyiségi elvárásoknak megfelelő eszközökkel lehetséges.

Célcsoportok

A digitalizálás és szolgáltatás során tisztában kell lenni az egyes célcsoportok igényeivel. Ezek meghatározása a stratégia végrehajtásának fontos előfeltétele.

A digitális korban átalakul és jelentősen megnő a múzeumi adatokat használók köre.

A digitalizálás és digitális írástudás bővülésével a társadalom egyre nagyobb része válik a múzeumi információk felhasználójává. Az interneten hozzáférhetővé tett múzeumi dokumentumok területi korlátozás nélkül elérhetők.

Az oktatás különböző szintjei alapján

A közoktatás igényei kiemelt feladatok elé állítják a múzeumokat, mivel a tanuló és tanár mindennapi eszközévé válnak az informatikai eszközök, amelyekkel a múzeumokban őrzött információk egyre nagyobb szerepet kapnak.

Kutatói igények

A múzeumban összegyűjtött tárgyakra és főlhalmozott információkra számos kutatás épülhet.

Az „egész életen át tartó tanulás” igénye

A célközönség életkori és társadalmi rétegezetsége tekintetében is megváltozik, és jelentősen kibővül.

További célcsoportok

A piaci szféra is egyre nagyobb mértékben használni fogja a digitális objektumokat (kiadók, tartalomszolgáltatók, turisztika, kreatív ipar stb.).

A fogyasztókkal élők is növekvő mértékben veszik igénybe digitális szolgáltatásainkat. Nemzetközi közönség (határon túli, tengeren túli, európai szempontok).

A digitalizálás céljai

- a múzeum gyűjteményeinek újrapozicionálása a távoli kutatás lehetősége megteremtésével; a világhálón keresztül bárki, bárhol elérheti a feltöltött digitális tartalmakat
- műtárgyak védelme, sok esetben a digitalizálás az egyetlen lehetőség a dokumentumok hozzáférhetővé tételére
- az élethosszig tartó tanulás támogatása
- hozzájárulás a formális tanulás megújításához, amennyiben lehetővé teszi új típusú és digitális tankönyvek készítését
- a társadalom tagjai szabadságának növelése és a kritikai gondolkodás elősegítése a sokféle tudástartalom hozzáférhetővé tétele révén
- a nemzeti kulturális emlékezet szolgálata, az emlékezetpolitika működtetésében való aktív részvétel elősegítése
- a helyi és a közösségi identitás erősítése
- a múzeum működésének, nyilvánosságának biztosítása, ami elősegítheti a múzeumok társadalmi hasznának mind szélesebb körben való felismerését

- a kultúra irányítói és a nagyközönség előtt is világossá teszi, hogy a múzeumok nem kiállítóhelyek, hanem gyűjtemények megőrzését és feldolgozását biztosító kulturális intézmények.

A digitalizáláshoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszer alapelemei

- Korlátozott reprodukálhatóság biztosítása – A digitális másolatnak alkalmasnak kell lennie arra, hogy az eredeti dokumentum reprodukálható legyen. A reprodukálhatóság korlátai dokumentumtípusonként változnak.
- Azonosíthatóság – A digitalizált dokumentum és a digitális másolat közötti kapcsolatnak azonosíthatónak kell lennie.
- Hitelesség – A digitális másolatnak hitelesen kell leképeznie a digitalizált dokumentumot. A hitelesség kritériumai dokumentumtípusonként változnak.
- Helyettesítés – A reprodukálhatóság, azonosíthatóság és hitelesség elvárásai teljesülésének eredményeként biztosítható lesz, hogy a digitalizált dokumentum helyettesíthető lesz a digitális másolattal.
- Szabványos metaadatok – A digitális dokumentumok leírása kizárólag szabványos metaadatokkal történhet.
- Metaadatok szintjei – A digitalizáláshoz kötelező metaadatokat kapcsolni. A digitalizáláshoz kapcsolódóan különböző szintű metaadatok kapcsolódhatnak.

Digitalizálandó tartalmak

- szakleltárkönyvek, a kutatáshoz.
- adattári anyagok, a feldolgozáshoz és a megértéshez.
- műtárgyak, melyek digitalizálási ütemtervét a gyűjtemények vezetői és felelős muzeológusai készítik el. Ezek a stratégiai terv mellékletét képezik, ugyanis idővel változhat, mi lehet fontos és érdekes a nyilvánosság számára.
- kiadványok.

A fenti tartalmak egyszerre veszik figyelembe a feldolgozásban résztvevő kutatók és a tartalmakat felhasználók (magánszemélyek, digitális és hagyományos újságok, ismeretterjesztő írások stb.) érdekeit. A kutathatóság és a digitális tartalmak elérhetőségének biztosítása két olyan alappillér, melyekkel a Szatmári Múzeum hozzá tud járulni a Digitális Jólét Program és a Digitális Oktatási Stratégia sikeréhez.

Digitalizálásra alkalmas eszközpark

Az elmúlt időszakban a digitalizálás terén jelentős fejlesztések történtek a könyv- és levéltárakban. Korszerű, a műtárgyak maximális védelmét biztosító szkennerek és egyéb eszközök kerültek beszerzésre.

Sajnos a múzeumok érthetetlen módon kimaradtak a fejlesztésekből, pedig akkor is lehetett tudni, hogy a digitalizálásra érdemes kulturális örökséget a muzeális intézmények őrzik. Elsődleges feladatunk ilyen eszközök beszerzése.

A hosszú távú tárolás feltételei

1. **Redundáns fizikai (host) környezet alkalmazása (MS Hyper-V failover Cluster, redundáns iSCSI NAS eszközökkel).**

- magas fokú online rendelkezésre állás (host node-okon futtatott virtuális szerverek, így bármely fizikai szerver kiesése esetén a többi azonnal átveszi a virtuális szerepköröket)
- magas fokú adattárolási biztonság
- gyors adatelérés
- bővíthetőség
- korszerűsíthetőség (újabb technológiákra történő egyszerű, folyamatos átállás lehetősége)

2. **Futtató és feldolgozó (szerver, adatbázis) környezet virtualizálása**

- megbízható és redundáns adattárolás
- gyors rendszervisszaállítási lehetőség
- automatizálható, naplózott mentés (időzíthető, teljes körű)
- fizikai hálózattól jól elkülöníthető (adatvédelem)

3. **Naplózott adatmentés és archiválás**

- a szoftver által biztosított mentések rendszeres, nyilvántartott készítése, archiválása többféle, megbízható minőségű adathordozóra (RAID NAS eszköz, valamint optikai adathordozó DVD)
- a mentések kezelése (fizikailag is elkülönítve a rendszertől/ a futtató környezettől távol, másik épületben) védett, zárt helyen (páncélszekrényben) tárolva
- mentések naplózott, rendszeres, időszakos felülvizsgálata, rendszeres újra-archiválása az aktuális technológiáknak megfelelően

A Szatmári Múzeum digitalizálási stratégiája abban az esetben valósítható meg, amennyiben rendelkezésre állnak a szükséges eszközök és a humán erőforrás.

M á t é s z a l k a, 2020. 01. 14.

Dr. Csereenyák László PhD
múzeumigazgató

VÉLEMÉNYLAP AZ ELŐTERJESZTÉSEKHEZ

ELŐTERJESZTÉS CÍME, TÉMÁJA, IKTATÓSZÁMA: 186-2/2022.
Előterjesztés a Szatmári Múzeum szakmai tevékenységét megalapozó dokumentumainak jóváhagyásáról

Előterjesztés készítéséért felelős(ök): Potosné Dr. Kovács Zsuzsanna aljegyző,
Cservenyák László igazgató,
Imre Miklósné intézményi referens

Előterjesztés véleményezése:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

NÉV: VÉLEMÉNY, MEGJEGYZÉS:

Előterjesztést ellenőrizte:

Ellenőrzés időpontja: 2022. OF.13.

Előterjesztést jóváhagyta:

2022. 07.13.